

Vymezení Olomoucké aglomerace (ITI územního celku)

Marián Halás, Petr Kladivo*, Pavel Ptáček*, Pavel Roubínek*, Václav Toušek**

** Katedra geografie, Přírodovědecká fakulta UP v Olomouci, 17. listopadu 12, 771 46 Olomouc*

Obsah:

- 1. Historické přístupy k vymezení aglomerací**
 - 2. Tradiční teoretické přístupy k vymezení aglomerací s aplikací na Olomoucký prostor**
 - 2.1 Úvod
 - 2.2 Analýza sídelní struktury
 - 2.3 Koncentrace obyvatelstva
 - 2.4 Analýza sociálně-geografická regionalizace
 - 2.5 Dojíždka do zaměstnání – detailní vazby
 - 3. Vymezení Středomoravské aglomerace na základě reálných prostorových interakcí**
 - 3.1 Specifika Olomoucké aglomerace
 - 3.2 Metoda vymezení Středomoravské aglomerace
 - 3.3 Zdroje dat
 - 3.4 Vymezení na základě kvantitativních charakteristik interakcí centrum-zázemí
 - 3.5 Aglomerace – ZÓNA A
 - 3.6 Aglomerace – ZÓNA B1
 - 3.7 Aglomerace – ZÓNA B2
 - 3.8 Aglomerace – ZÓNA C
 - 4. Kvalitativní ukazatele k vymezení Olomoucké aglomerace**
 - 4.1 Časová dostupnost jádra aglomerace
 - 4.2 Ukazatele vzdělanosti
 - 4.3 High-tech odvětví
 - 5. Shrnutí**
-

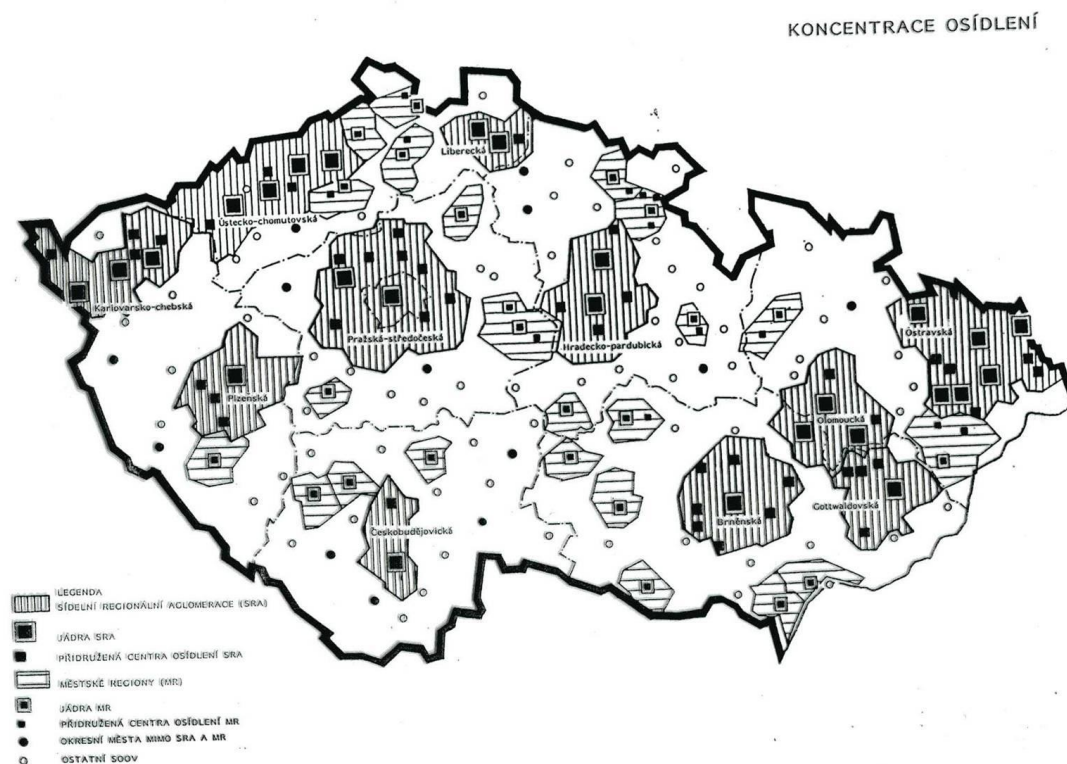
1. Historické přístupy k vymezení aglomerací

Koncem 60. let minulého století byla pocítována neúplnost a statičnost v řešení otázek osídlení a urbanizace v českých zemích. První prací, která se pokusila řešit tyto problémy v celorepublikovém měřítku, byla studie, kterou začal zpracovávat Terplan Praha od roku 1972. Usnesením č. 4 z roku 1976 schválila vláda Zásady urbanizace a dlouhodobého vývoje osídlení ČSR, které obsahovaly jmenovitý výběr 12 sídelních regionálních aglomerací a 22 významných center osídlení.

Začátkem 80. let došlo ke sjednocení a upravení koncepcí osídlení pro ČSR a SSR. Podle krajských koncepcí urbanizace a osídlení v ČSR, které byly schváleny usnesením vlády č. 26 z roku 1983, bylo vymezeno 11 sídelních regionálních aglomerací jako hlavních těžišť ekonomického a sociálního rozvoje s 25 jádrovými městy a 44 přidruženými centry. Dále bylo vymezeno 23 městských regionů s 24 jádrovými městy a 12 přidruženými centry – obr. a (Matoušek, 1986). Takto vyznačená centra osídlení značně ovlivňovala územní rozvoj až do roku 1993, kdy byla příslušná usnesení vlády definitivně zrušena (Pileček a kol, 2011).

Vymezení sídelních regionálních aglomerací bylo v těchto letech provedeno podle pracovního sepětí sídel SRA (dojíždka za prací), ekonomického profilu území (podíl primárního sektoru), a hustoty

zalidnění sledovaného území a dále s ohledem na územně plánovací kritéria (možnosti plošných rezerv rozvoje, možnosti vytváření kvalitních systémů technické infrastruktury) (Musil, Ryšavý, Velíšková, 1984).

Obr. a: Vymezení sídelní a regionálních aglomerací podle usnesení vlády ČSR č. 26/1983 ke zprávě o krajských koncepcích urbanizace a vývoje osídlení v ČSR.

Kritérií, podle kterých se dají vymezit aglomerovaná území je mnoho. Rozsah výsledného vymezeného území záleží pak na tom, jaká kritéria se zvolí. Vymezení aglomerace je tedy vždy do jisté míry subjektivní. Kritéria pro vymezování aglomerace lze rozdělit na funkční a správní. Funkční kritéria mohou být urbanistická (jako jsou kompaktnost a hustota zástavby) nebo demografická (počet obyvatel, hustota zalidnění, zaměstnanost v zemědělství, dojíždka do zaměstnání apod.) (Ježek, 2004).

Mezi další funkční kritéria pro vymezení aglomerace lze zařadit:

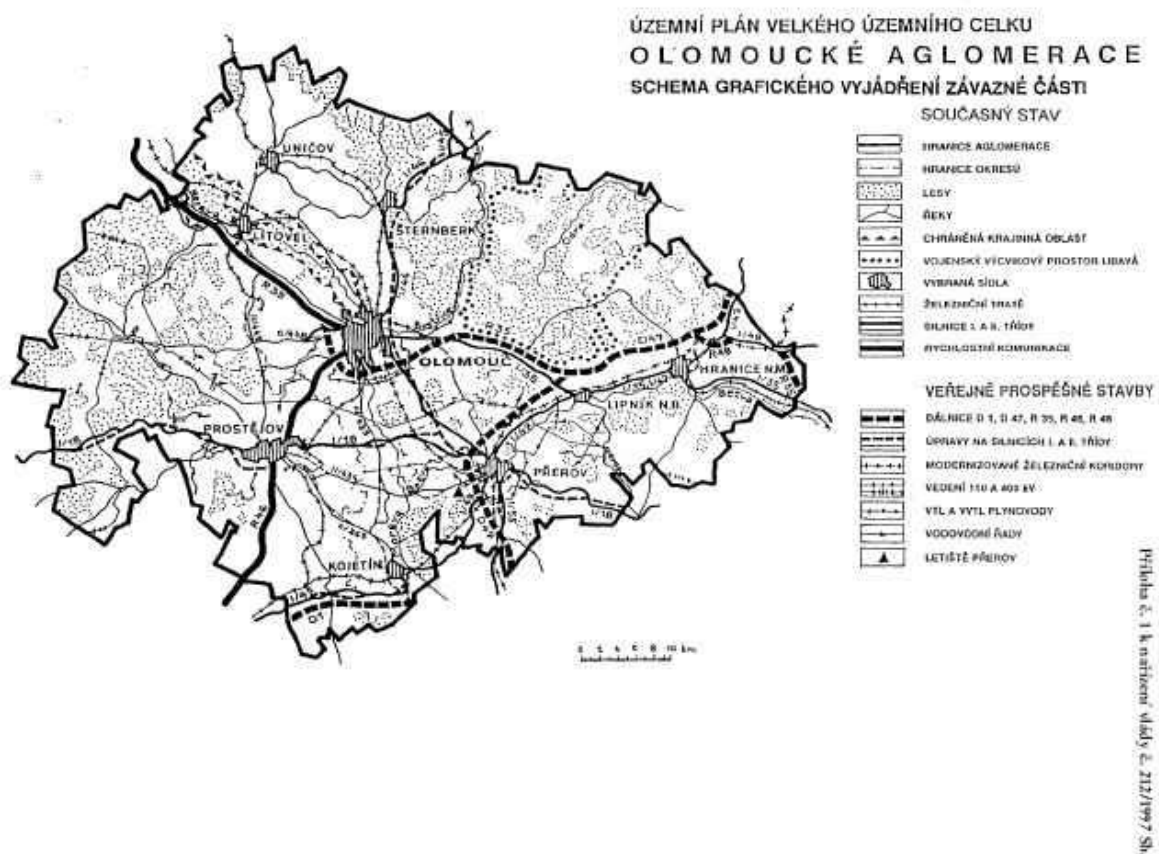
- zaměstnanost ve službách,
- frekvence autobusové dopravy,
- dosah městské hromadné dopravy,
- podíl zemědělských ploch,
- podíl zastavěných ploch,

- počet obyvatel na hektar zastavěné plochy.

Správní vymezení neodpovídá vždy skutečnému stavu, ale často se používá. Statistické údaje odpovídající takto vymezenému území jsou snadno dostupné a dobře se s nimi pracuje. V současnosti lze aglomerace vymezit na základě těchto správních územních jednotek:

- okresy,
- správní obvody obcí s rozšířenou působností,
- správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem.

Vymezení aglomerace podle okresů patří v České republice k nejčastějším způsobům jak jednoduše a rychle vymezit požadovanou aglomeraci. To byl i případ vymezení Olomoucké sídelní aglomerace pro účely územně plánovací dokumentace z roku 1997, obr. b.

Obr. b: Vymezení Olomoucké aglomerace z roku 1997 jako podklad územního plánu velkého územního celku

2. Tradiční teoretické přístupy k vymezování aglomerací s aplikací na Olomoucký prostor

2.1 Úvod

Zařazení oblasti Olomouce, Přerova a Prostějova mezi velké rozvojové aglomerace metropolitního typu (tzn. zařazení mezi takzvané ITI územní celky) má bezesporu smysl a své opodstatnění. Tato krátká stať, nebo spíše jednoduchá analýza, má za cíl toto zařazení objasnit, a to především z pohledu geografického. Nicméně přesný metodický a jednotný způsob sloužící k vymezování aglomerací nebo metropolitních areálů prakticky neexistuje. V minulosti se často používaly metody spojené s ukazateli koncentrace obyvatelstva, jako jsou areály maximálního zalidnění, indexy heterogenity atd. Jejich aplikaci na území Olomouce a jejího zázemí bude rovněž věnována pozornost. Pro doplnění a rozšíření vhodně poslouží dojížděkové areály center Olomouc, Prostějov, Přerov, vymezené na základě denní dojížděky do zaměstnání, popř. doplněné dalšími ukazateli.

2.2 Analýza sídelní struktury

Město Olomouc leží z větší části v Hornomoravském úvalu, na soutoku řek Moravy a Bystřice. Jeho poloha přímo determinuje jeho roli jakožto dopravního uzlu a regionálního centra se širším významem. Silniční doprava je zastoupena především rychlostními komunikacemi R35 a R46 (propojení směrem na Hradec Králové a Ostravu, resp. Vyškov a Brno). Olomouc je však i železničním uzlem, prochází jí III. železniční koridor (spojuje Cheb a Mosty u Jablunkova). Role Olomouce je poměrně silná, jednak je centrem kraje a díky příznivé geografické poloze i rovnoměrně členěné struktuře osídlení regionu střední Moravy si vytváří široké zázemí. Váže na sebe množství administrativních a jiných funkcí, dále je sídlem velkých firem (zaměstnavatelů, univerzity a mnoha dalších institucí). Společně s téměř padesátitisícovými městy Prostějov a Přerov vytváří jádrovou oblast Olomouckého kraje.

Olomouc disponuje schopností vytvářet si širší zázemí, i přes relativní blízkost Brna a Ostravy. Jejich vliv se příliš neprojevuje. Při tvorbě vazeb v geografickém prostoru sehrává velmi důležitou úlohu sídelní struktura, resp. její hustota. V případě okresů Olomouc, Prostějov a Přerov je patrná nadprůměrná četnost obcí vzhledem k celorepublikovému průměru. Zejména v okresech Jeseník a Šumperk se v posledních letech projevují depopulační procesy. Především okresy Prostějov a Přerov vykazují poměrně nízké průměrné populační velikosti obcí (bez i při započítání okresního města), viz Tab. 1. To dokládá značně rozptýlenou sídelní strukturu ve zmíněných okresech, kde si padesátitisícová města Prostějov a Přerov vytvářejí svá vlastní zázemí. Potenciální dosah působení Olomouce v tomto směru však je reálný, protože právě díky rozptýlené sídelní struktuře představuje město Olomouc i pro obce z okresů Prostějov a Přerov přirozené spádové centrum (absence dalších měst střední či menší velikosti v okresech). Ještě vyšší dosah působení Olomouce a vznik těsných

vazeb jádro-zázemí se otevírá v oblasti severně od města Olomouc, především díky absenci větších sídel.

Tab. 1.: Populační a velikost okresů Olomouckého kraje (k 31. 12. 2011)

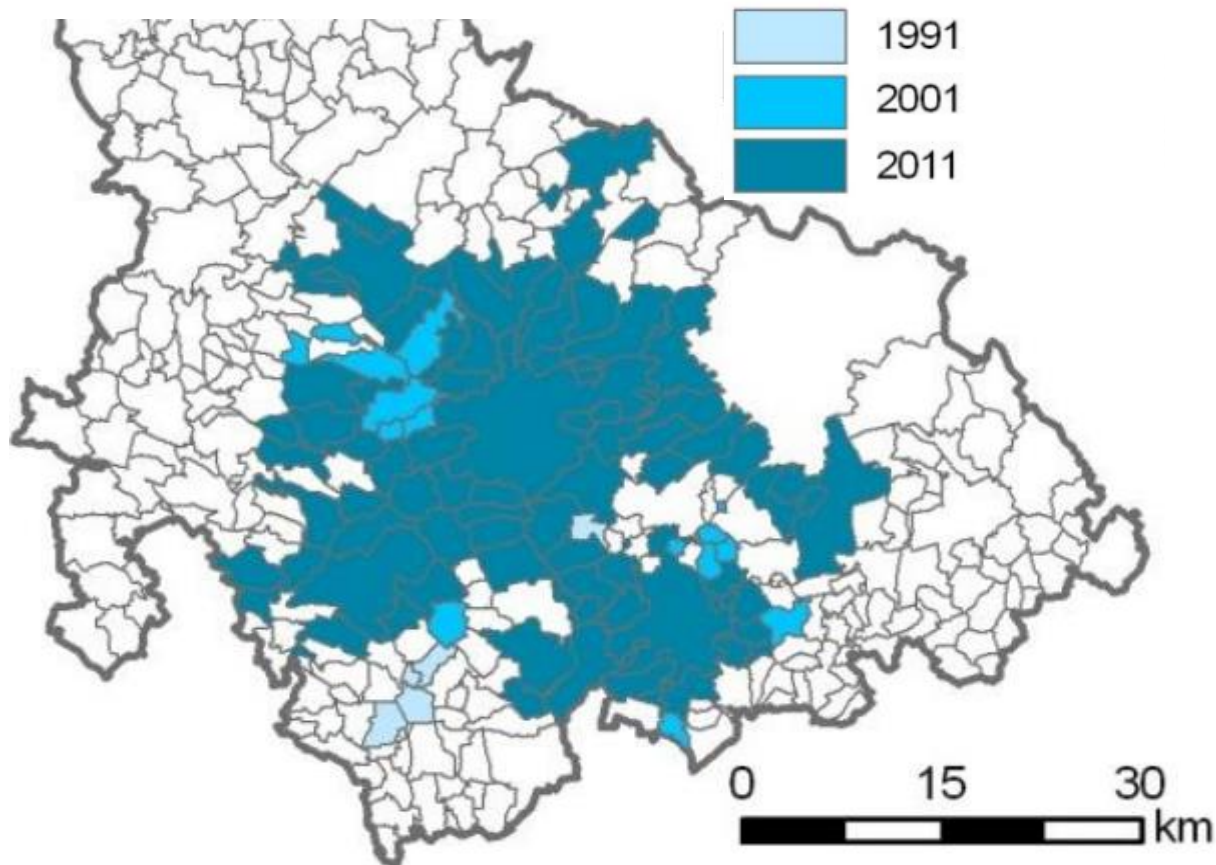
Okres	Počet obyvatel		Počet obcí okresu	Průměrná velikost obce	
	v okresním městě	v okrese		celkem	bez okresního města
Olomouc	99 529	232 032	96	2 417	1 395
Jeseník	11 841	40 486	24	1 687	1 245
Prostějov	44 387	109 539	97	1 129	679
Přerov	45 082	133 023	104	1 279	854
Šumperk	27 040	123 558	78	1 584	1 253
ČR - průměr	-	*138 230	81	1 681	-

Pozn.: *... bez Prahy

Zdroj: www.czso.cz, vlastní výpočty

2.3 Koncentrace obyvatelstva

Tradičním přístupem k vymezení metropolitních areálů je metoda tzv. indexu heterogenity. Výsledkem aplikace této metody na území Olomouckého kraje je vymezení nejmenší možné spojité plochy, na které žije polovina obyvatelstva kraje (viz obr. 1). Z mapy je zřejmé, že územně koncentrovanější polovina obyvatelstva kraje žije právě na území obvodů Olomoucka, Přerovska a Prostějovska. Vlastní hodnota indexu heterogenity, tj. podílu nejmenší spojité plochy, na které žije koncentrovanější polovina obyvatelstva, ku ploše celkové (celkové rozlohy kraje), je nižší než 20 % (jeho vývoj v čase naznačuje tab. 2). Na necelém 1 tis. km² tedy žije více než 300 tis. obyvatel.

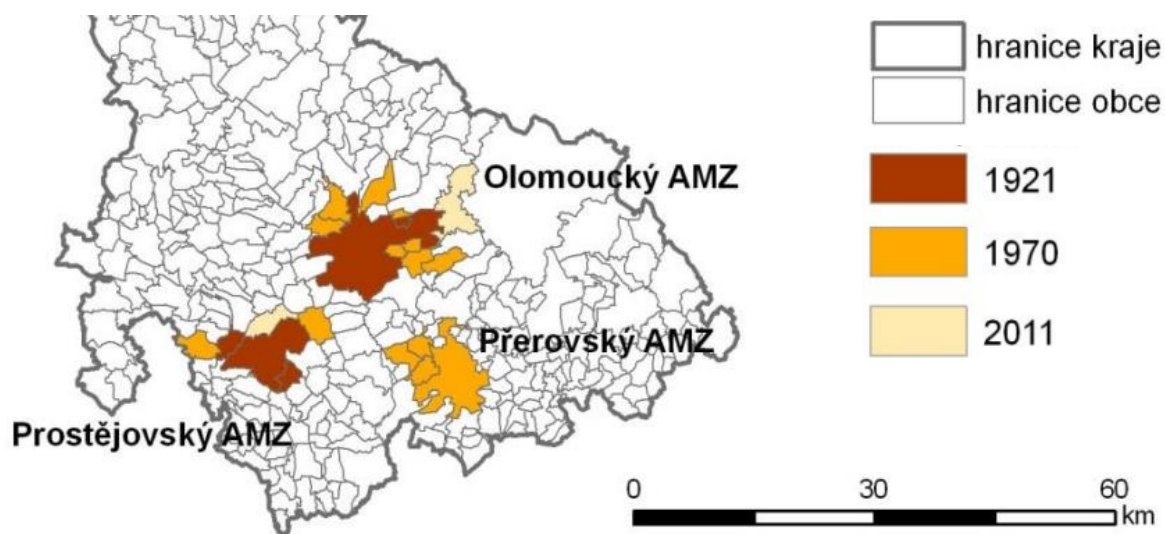
Obr. 1: Území, na kterém žije koncentrovanější polovina obyvatelstva Olomouckého kraje

Tab 2.: Vývoj indexu heterogenity Olomouckého kraje

rok	1869	1900	1921	1930	1950	1970	1991	2001	2011
rozloha areálu	1 826,4	1 503,9	1 512,3	1 310,7	1 214,1	1 022,6	959,3	988,4	985,9
rozloha kraje	5 266,9	5 266,9	5 266,9	5 266,9	5 266,9	5 266,9	5 266,9	5 266,9	5 266,9
index heterogenity	0,3468	0,2856	0,2871	0,2489	0,2305	0,1941	0,1821	0,1877	0,1872

Jako další vhodná metoda, jejíž aplikace se nabízí, je použití tzv. areálů maximálního zalidnění. Tato metoda spočívá ve vymezení území, na kterém je dosaženo určitého násobku celorepublikové hustoty zalidnění, přičemž se v praxi nejčastěji používá desetinásobek, nebo pětinasobek. Pro potřeby tohoto šetření byl zvolen právě pětinasobek hustoty zalidnění České republiky.

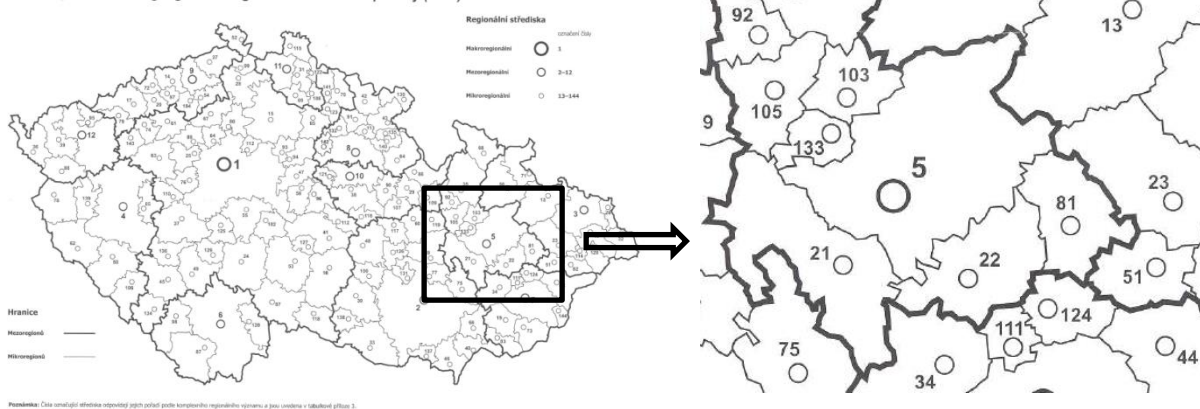
Výsledkem aplikace této metody jsou v případě Olomouckého kraje tři areály maximálního zalidnění (Olomoucký, Prostějovský a Přerovský) – viz obr. 2. Důležitější je ale zmínit to, že k jejich vzájemnému propojení a tedy vzniku areálu jediného chybí jen několik málo obcí. V takto vymezených oblastech žije v součtu takřka 40 % obyvatel kraje (cca 220 tis.). Takto velký areál v rámci kraje by byl dokonce v celorepublikovém porovnávání pátý největší (s přibližně stejnou lidnatostí jako v případě Plzeňského) po areálu Prahy, Ostravy, Brna a Ústí nad Labem.

Obr. 2: Areály maximálního zalidnění v Olomouckém kraji (pětinasobek celorepublikové hustoty)

2.4 Analýza sociálně-geografická regionalizace

Zkoumat aglomerační potenciál Olomouce má smysl i z pohledu různých druhů vzájemných interakčních vazeb města a okolních obcí (potenciál tvorby vlastního zázemí, jak už bylo naznačeno výše). Podle prof. Hampla, uznávaného českého geografa, který se dlouhodobě věnuje tématům geografické organizace společnosti v České republice, náleží Olomouci na základě řady ukazatelů pátý nejvyšší, tedy tzv. „komplexní regionální význam“, ze všech středisek (na základě dat z r. 2001).

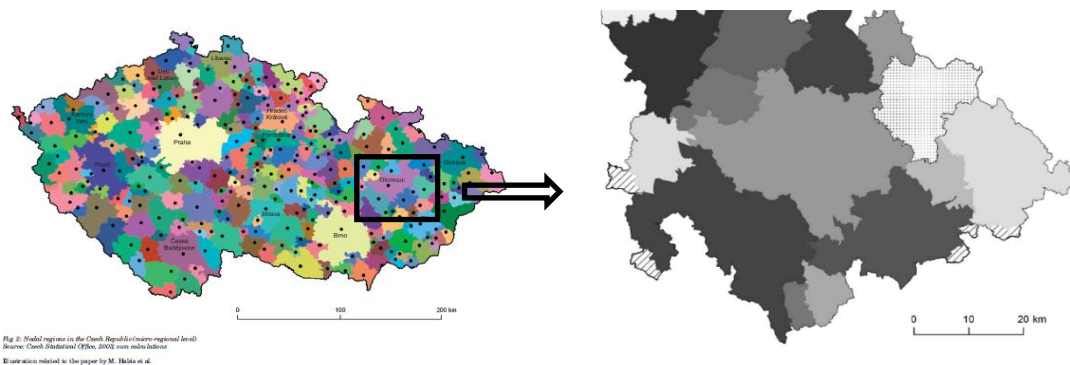

Obr. 3: Sociálněgeografická regionalizace ČR (spádové regiony Olomouce, Prostějova a Přerova).

Hampl přitom tvrdí, že Olomouc patří ke střediskům s největší komplexní velikostí a v rámci její metropolitní soustavy k ní náleží střediska Hlubočky, Lutín, Šternberk, Velká Bystřice, Prostějov, Přerov a Lipník nad Bečvou. To odpovídá vzájemné síti vazeb v trojúhelníku Olomouc-Prostějov-Přerov a dokládá metropolitní potenciál oblasti. V Hamplově sociálně geografické regionalizaci ČR (viz obr. 3) je Olomouc střediskem mezoregionálního významu v přímé návaznosti na zázemí, která si vytváří Přerov s Prostějovem. Při vzájemné komparaci obr. 3 s předchozími mapami je patrný významný překryv s areálem vymezeným pro potřeby indexu heterogenity i s areály maximálního zalidnění.

2.5 Dojíždka do zaměstnání – detailní vazby

Podobným přístupem se pokusili vymezit nodální regiony, nebo spíše mikroregiony i jiní autoři (Halás a kol. 2010), a to „změkčením“ Hamplových nutných regionalizačních podmínek (alespoň 5 tis. obyvatel centrum a 15 tis. obyvatel region). Vymezili dojíždkové regiony s jediným kritériem. Za centrum byla považována obec, do které míří alespoň čtyři hlavní dojíždkové směry (nejmenší region tak má min. 5 obcí) a každá obec je přiřazena k regionu na základě hlavního směru dojíždky do zaměstnání. Přitom musí být zachována spojitost území a další regionalizační principy. Tak vznikly regiony zobrazené na obr. 4.

Obr. 4: Mikroregiony ČR vymezené na základě dojíždky do zaměstnání

Pro ilustraci vhodně poslouží základní statistika nejvýznamnějších regionů (viz tab. 3.). Je z ní zřejmé, že obdobně jako uvádí Hampl, má Olomouc výrazný potenciál, jak si utvářet široké zázemí a podle použitých kritérií si ho dokonce buduje jako páté až šesté populačně nejsilnější v České republice. Do první třicítky takto vymezených regionů navíc patří i Prostějov s Přerovem, je tedy i v tomto případě logické a přirozené uvažovat v reálných měřítcích o Olomoucko-Prostějovsko-Přerovské aglomeraci nebo metropolitním areálu.

Tab 3.: Charakteristiky největších nodálních regionů.

Region (centre)	Population (thous.)	Out of which centres	Out of which hinterland	Proportion of a centre (%)	Number of municipalities	Area (km ²)	Population density
Praha	1 453.0	1 169.1	283.9	80.5	315	2 857.4	508.5
Brno	616.0	376.2	239.9	61.1	235	2 324.0	265.1
Ostrava	567.9	316.7	251.1	55.8	63	949.2	598.3
Plzeň	263.5	165.3	98.3	62.7	128	1 690.8	155.8
České Budějovice	179.9	97.3	82.5	54.1	110	1 530.6	117.5
Olomouc	176.8	102.6	74.2	58.0	65	1 046.2	169.0
Hradec Králové	145.0	97.2	47.9	67.0	88	731.0	198.4
Liberec	135.1	99.1	36.0	73.3	29	585.7	230.8
Zlín	134.1	80.9	53.2	60.3	61	631.0	212.5
Pardubice	125.3	90.7	34.6	72.4	74	500.0	250.6

Je ale na místě zabývat se detailněji intenzitou dojížděkových vazeb, zejména vzhledem k potenciálnímu aglomeračnímu centru, tedy Olomouci. Použitá data o dojížděci do zaměstnání pochází ze Sčítání lidu, domů a bytů 2001, data o dojížděci ze sčítání 2011 jsou předmětem současných analýz, které ještě nejsou finálně zpracovány, nicméně prvotní výsledky naznačují velkou míru shody s výsledky censu 2001.

Početně nejvýznamnějším tokem do Olomouce je tok ze Šternberka (denní dojíždka 983 osob), následovaný tokem z Prostějova (795 osob), Přerova (729 osob) a Litovle (720 osob). I toto ukazuje na bezprostřední vazby tří nejvýznamnějších center metropolitní oblasti a podporuje myšlenku jejího vzniku a následné investiční podpory.

Největším zaznamenaným tokem opačného směru je proud 490 denně vyjíždějících z jádra nodálního regionu do obce Hlubočky. V případě Hluboček jde potom o jediný případ, kdy tok ve směru jádro → zázemí převyšuje tok ve směru opačném (zázemí → jádro). Ten v případě Hluboček činí 443 osob denně dojíždějících do Olomouce. Je to dáno tím, že v obci Hlubočky sídlí výrobní závod Mora Moravia, s.r.o., který je významným regionálním zaměstnavatelem (k roku 2007 zaměstnával 845 zaměstnanců). V posledních letech rovněž zaznamenala rozvoj společnost Honeywell Aerospace Olomouc s.r.o., která sídlí v Mariánském údolí, místní části obce Hlubočky, a aktuálně zaměstnává přes 1 000 zaměstnanců.

Další významné dojížděkové vazby existují mezi Olomoucí a Lutínem (353 osob), Olomoucí a Velkou Bystřicí (343 osob) a Olomoucí a Prostějovem (345 osob). I v těchto případech je možné vysledovat existenci významných zaměstnavatelů regionu. V obci Lutín sídlí firma Sigma group s.r.o. (i když v posledních letech dochází k postupnému útlumu výroby). V areálu bývalého závodu Sigmy však působí řada dalších strojírenských firem s progresivním výrobním programem (John Crane Sigma a.s., Edwards, s.r.o. aj.). Na katastru Velké Bystřice má od roku 1999 sídlo Makro Cash & Carry market s prodejní plochou 10 000 m² i řada dalších, menších společností (např. Ferona Thyssen Plastics s.r.o.).

Město Prostějov disponuje množstvím regionálně významných podniků, které poskytují dostatek pracovních míst k vytvoření meziokresních dojížděkových vazeb Olomouc-Prostějov. Mezi obce, ze kterých do Olomouce denně dojíždí za prací vyšší, než osmdesátiprocentní podíl vyjíždějících patří Horka nad Moravou (90 %), Hlušovice (87 %), Křelov-Břuchotín (84 %), Samotíšky (83 %), Kožušany-Tážaly (82 %) a Skrbeň (81 %). Obce s vyšším než třičtvrtinovým podílem viz Tab. 4.

Tab. 4.: *Obce nodálního regionu Olomouce s vyšším než třičtvrtinovým podílem jádra na celkovém počtu denně vyjíždějících.*

obec	vyjíždějící do Olomouce	vyjíždějící celkem	podíl Olomouce (%)	silniční vzdálenost do centra Olomouce (km)
Horka nad Moravou	597	661	90,3	6,8
Hlušovice	81	93	87,1	7,5
Křelov-Břuchotín	358	424	84,4	5,5
Samotíšky	332	399	83,2	7,9
Kožušany-Tážaly	229	279	82,1	7,3
Skrbeň	268	331	81,0	8,8
Velký Týnec	469	589	79,6	9,4
Příkazy	290	372	78,0	11,1
Blatec	147	189	77,8	9,4
Grygov	308	401	76,8	10,6
Bysrtočice	139	183	76,0	8,7
Dolany	445	590	75,4	9,2
Ústín	79	105	75,2	7,6
Hněvotín	255	339	75,2	7,9

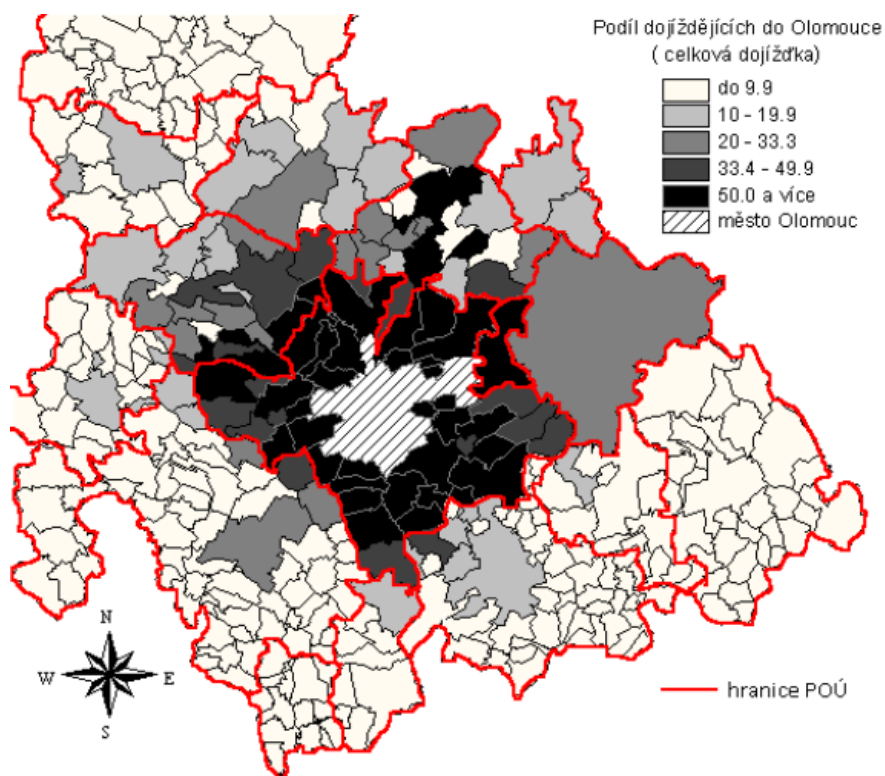
Zdroj: www.czso.cz, vlastní výpočty

Pro komplexní pohled a detailnější prostorovou analýzu zájmového území vhodně poslouží vymezení dojížděkových zón v zázemí Olomouce (viz obr. 5). Uvažovány jsou pouze obce Olomouckého kraje, přestože se dojíždka do Olomouce vyskytuje i u několika mimokrajských měst (Praha, Brno, Ostrava, Bruntál, Krnov atd.). Nejedná se však o masové toky, řádově jde o jednotlivce až desítky osob.

Nejvýznamnější dojížděkové vazby vykazuje kategorie obcí, z nichž denně dojíždí do zaměstnání do Olomouce z celkového počtu vyjíždějících více než 50 % zaměstnanců. Tato kategorie

se týká 44 obcí, z nichž do jádra denně dojíždí 11 843 osob. Jedná se o obce užšího zázemí Olomouce, všechny z okresu Olomouc a převážně v těsné blízkosti města. Jejich silniční vzdálenost od centra Olomouce činí 5,5–20,1 km a průměrná vzdálenost od města je 11,7 km. V této skupině figuruje i město Šternberk.

Skupina obcí, ze kterých do Olomouce denně vyjíždí za prací každý druhý, až každý třetí vyjíždějící zahrnuje 15 obcí, ze kterých denně vyjíždí do Olomouce 2 035 osob. Tato skupina již přesahuje hranice okresu a zahrnuje obce Vrbátky a Olšany u Prostějova z okresu Prostějov a obec Brodek u Přerova z okresu Přerov. V této kategorii figuruje i město Litovel s podílem 48 % vyjíždějících do Olomouce. Jde v podstatě o širší zázemí města s volnějšími pracovními vazbami na Olomouc. Minimální dojezdová vzdálenost v této skupině činí 10,9 km, maximální 32,3 km, průměrná hodnota je potom 17,2 km.

Obr. 5: Podíl Olomouce na počtu celkově vyjíždějících z obcí Olomouckého kraje

Třetí kategorie s podílem 20,0–33,3 % zahrnuje 22 obcí, ze kterých do Olomouce denně dojíždí 2 603 pracujících. I nadále je skupina tvořena především obcemi okresu Olomouc (vzdálenějšími od města), nicméně zahrnuje také 4 obce okresu Prostějov a 3 obce okresu Přerov (včetně samotných okresních měst Prostějov a Přerov, ze kterých do Olomouce denně vyjíždí 29 %, resp. 24 % vyjíždějících za prací). Dojezdové vzdálenosti se pohybují v rozmezí 15,8–30,8 km, s průměrnou hodnotou 22,1 km. Předposlední kategorie s rozmezím 10,0–19,9 % obsahuje 18 obcí. Denně v této kategorii do Olomouce dojíždí 693 osob. Z počtu 18 obcí jen 8 patří do okresu Olomouc

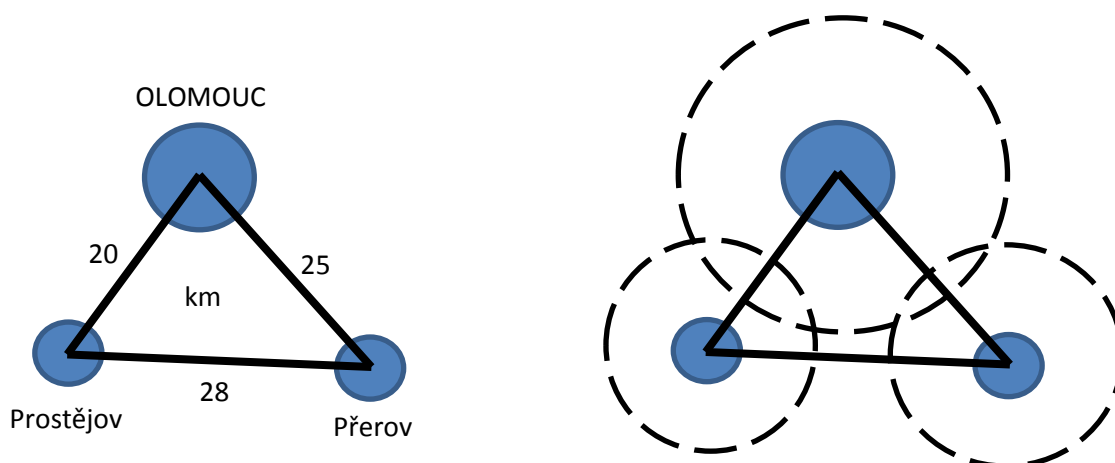
(především periferní oblasti okresu. S počtem 7 je nejvíce zastoupen okres Přerov (s většími obcemi Lipník nad Bečvou a Tovačov), dále potom se dvěma obcemi okres Prostějov a do této kategorie náleží i obec Mohelnice z okresu Šumperk s jedenáctiprocentním podílem denně dojíždějících do Olomouce. Dojezdové vzdálenosti se pohybují od 17,7 do 33,7 km, průměrná hodnota činí 24,6 km.

Poslední kategorii tvoří obce s podílem vyjíždějících do Olomouce menším, než 10 %. Její četnost je 55 obcí s počtem migrantů 1 131. Dojezdová vzdálenost do Olomouce je v této kategorii 17,0–114,3 km. Průměrná dojezdová vzdálenost je 36,1 km. V této kategorii je zahrnuto 7 obcí okresu Olomouc, 18 obcí okresu Prostějov, 14 obcí okresu Přerov (včetně Hranic a Kojetína), 13 obcí okresu Šumperk (z větších sídel Šumperk, Zábřeh, Hanušovice) a dokonce 3 obce z okresu Jeseník (Jeseník, Zlaté Hory a Javorník). V případě těchto tří obcí jsou toky počtu pracujících minimální (dohromady 18 osob), což je vzhledem k dojezdové vzdálenosti okolo 100 km pochopitelné.

3. Vymezení Středomoravské aglomerace na základě reálných prostorových interakcí

3.1 Specifika Olomoucké aglomerace

Prvním předpokladem při vymezování Olomoucké (Středomoravské aglomerace) je její polycentričnost. Není to samozřejmě nic nového, takto je zmiňována a prezentována prakticky ve všech dostupných studiích, a to jak v soudobých, tak i v těch starších. Důvod je nasnadě – vzájemná poloha středisek Olomouc, Prostějov a Přerov připomíná téměř rovnostranný trojúhelník s délkou strany o jen něco málo větší než 20 km. Silniční vzdálenost mezi centry všech tří měst ukazuje jednoduché schéma na obr. 6a. Při takto krátké vzdálenosti mezi středisky je zřejmé, že se jejich sféry vlivu, resp. bezprostřední a nejintenzivnější zázemí propojí a vytvoří takřka kompaktní celek – aglomerační areál (obr. 6b) charakteristický vysokým podílem zastavěných ploch, intenzivními dopravními vazbami, suburbánními procesy a dalšími interakcemi.

Obr. 6: a) silniční vzdálenost mezi středisky Olomoucké aglomerace, **b)** schematický model „propojování“ zázemí jednotlivých center.

Aspekt blízkosti Olomouce, Prostějova a Přerova se projevuje v řadě zajímavých jevů. Např. do některých suburbánními procesy ovlivněných obcí se stěhují rezidenti z více středisek (typicky obce Slatinky, Majetín apod. na rozhraní vlivu Olomouce a Prostějova) atd. Připustíme-li navíc tu možnost, že všechna tři střediska – Olomouc se 101,0 tis. obyv. (dle SLDB 2011), Prostějov 44,9 tis. a Přerov 44,4 tis. – představují jedno velké aglomerační centrum (jádro), je celková populační síla pro potenciální vytváření Olomouckého aglomeračního areálu bezmála 190 tis. obyv., což je srovnatelné s aglomerací Hradecko-Pardubickou, nebo dokonce vyšší než v případě Plzně (její nejbližší zázemí je v podstatě monocentrické, což představuje aglomerační potenciál v podobě 170 tis. obyv. Plzně). Tím je naprosto zřejmé, že uvažovat o Olomoucké aglomeraci, jakožto o jedné z nejvýznamnějších v České republice je naprosto relevantní.

3.2 Metoda vymezení Středomoravské aglomerace

Podle definice ITI územních celků v programových dokumentech a dalších strategických materiálech se uvádí, že by tyto oblasti neměly respektovat žádné hranice správních obvodů, jako jsou správní obvody obcí s rozšířenou působností nebo s pověřeným obecním úřadem, z čehož vyplývá nutnost vyjít z úrovně základních sídelních jednotek, nebo obcí. Při vlastním vymezení jsme navíc na počátku vycházeli z doporučení Svazu měst a obcí (SMO) ČR, kde je uvedeno následující:

- území vymezeného aglomeračního areálu by mělo být integrované na bázi **denní dojížd'ky** (např. limit 25% ekonomicky aktivního obyvatelstva obce);
- území aglomerace vymezené v kontextu již existujícího **vysunutí vybraných funkcí jádrového města** za jeho administrativní hranice (existence linek MHD);
- území aglomerace vymezené ve **vazbě na projektové záměry ITI**, jejichž částečná realizace bude probíhat rovněž na katastrálních územích přilehlých obcí. Toto vymezení fakticky dává podněty k modifikaci rozšiřování území aglomerace dle předchozí varianty. Vymezení je pragmaticky spojené s možnými jednotlivými typy reálných intervencí, tj. jednotlivých projektů.

Tato velmi obecná doporučení bylo zapotřebí částečně jednak modifikovat a přizpůsobit vlastnostem geografického prostoru, ve kterém se zájmové území nachází a upravit podle intenzity interakčních procesů, které mezi obcemi v zázemí Olomouce, Prostějova, Přerova a těmito středisky probíhají.

Jako nejefektivnější se ukázalo vymezení aglomerace na základě kombinace **kvantitativního a kvalitativního přístupu** (podrobněji níže). Do procesu pak vstoupily i další metody, zejména regionalizační principy, pro potřebu zachování kompaktnosti a spojitosti území apod. Důraz byl kladen i na to, aby byl celý postup v souladu s nadřazenými strategickými dokumenty a zohledňoval a reflektoval tak vize rozvoje zainteresovaných měst a regionů, Olomouckého kraje i České republiky. Přitom nejvýznamnějšími z nich byla *Politika územního rozvoje ČR (2008)*, zejména část, kde jsou

definovány rozvojové póly a osy české republiky, dále pak *Zásady územního rozvoje Olomouckého kraje (2011)*, kde jsou rovněž jasně definovány lokality s rozvojovým potenciálem, do kterých má kraj v úmyslu investovat. V neposlední řadě se pak pracovalo i s dokumentem *Strategie regionálního rozvoje České republiky (pro období 2014-2020)*, nicméně ten bude daleko více zohledněn v návrhové části rozvojové strategie ITI územního celku Středomoravské aglomerace.

Tak jak vyplývá i z výše uvedeného třetího bodu doporučení SMO ČR mohou být kladeny pro implementaci různých typů projektů v rámci podpory rozvoje aglomerace odlišné požadavky na velikost aglomerační oblasti, proto bylo přistoupeno k navržení několika zón aglomerace, zejména podle odlišné intenzity interakcí mezi obcemi a centry a také podle ukazatelů kvalitativních.

3.3 Zdroje dat

Pro analýzu interakcí mezi obcemi a jádrem aglomerace bylo využito dat o denní dojíždce do zaměstnání ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011, které poskytl Český statistický úřad. Rovněž údaje o ekonomicky aktivním resp. zaměstnaném obyvatelstvu byly čerpány z tohoto zdroje a stejně tak i data o vybraných kvantitativních ukazatelích (např. podíly osoby zaměstnaných v high-tech sektoru apod.).

Pro stanovení dostupnosti jádra aglomerace z jednotlivých obcí jsme využili plánovač cest dostupný na mapovém portálu mapy.cz. Veškeré kartografické výstupy byly zpracovány v prostředí GIS (ArcMap, 10.1).

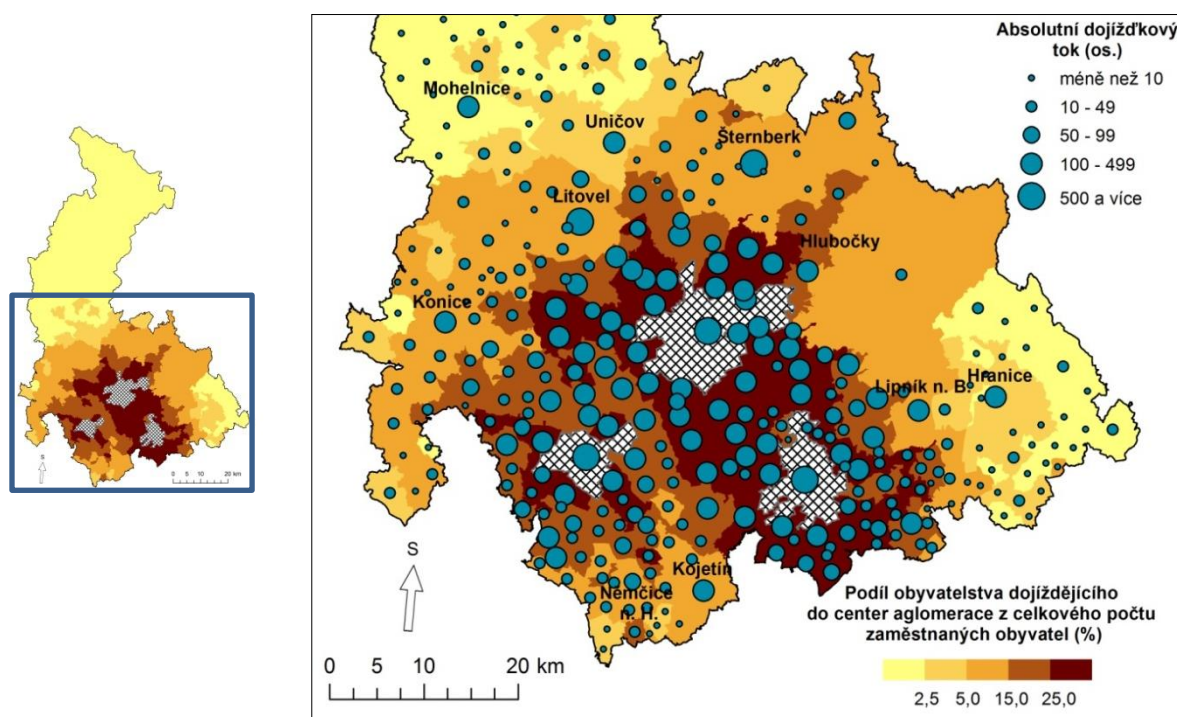
3.4 Vymezení na základě kvantitativních charakteristik interakcí centrum-zázemí

Prvním metodickým krokem bylo definování jádrové oblasti, ke které se budou vztahovat další výpočty a ukazatele. Jak už bylo uvedeno výše, aglomerace je polycentrická, proto jako jádrové oblasti považujeme všechna tři města, Olomouc, Prostějov i Přerov. Při práci s daty o dojíždce do zaměstnání tak za velikost proudu směřujícího do centra aglomerace považujeme součet toků do Olomouce, Prostějova, Přerova, čímž zohledníme utváření zázemí Prostějova a Přerova. Kdybychom za jádro považovali pouze město Olomouc, bude výrazněji rozvinuto na sever na úkor jižní oblasti, díky konkurenci obou středisek na jihu.

Prvním ukazatelem, se kterým jsme pracovali, byl podíl denně dojíždějících pracujících do jádra aglomerace (suma dojíždějících do Olomouce, Prostějova a Přerova) z každé obce z celkového počtu zaměstnaného obyvatelstva v obci. Byl tedy upraven vzhledem k metodice SMO ČR – místo ekonomicky aktivních obyvatel pracujeme se zaměstnaným obyvatelstvem, což považujeme za korektnější. Rovněž kritérium 25 % denně dojíždějících bylo upraveno, konkrétně sníženo, a to hned z několika důvodů. Zaprvé předpokládáme menší váhu, resp. roli Olomouce v sídelním systému než je

tomu tak například v případě Prahy, Brna, nebo Ostravy a pak také z důvodu kvality dat ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011, kde významná část populace otázku dojížděky do zaměstnání nevyplnila.

Pokud by byla zachována výše kritéria 25 % denně dojíždějících do jádrové oblasti, nedošlo by k propojení aglomeračního areálu s Prostějovskem, což považujeme za problém, vzhledem k tomu, že tímto směrem vede významná rozvojová osa (směrem na Brno) definovaná ve všech strategických dokumentech, a současně tudy prochází rychlostní komunikace R46. Proto došlo ke snížení kritéria na procent 15, výsledky, včetně absolutních toků prezentuje obr. 7.

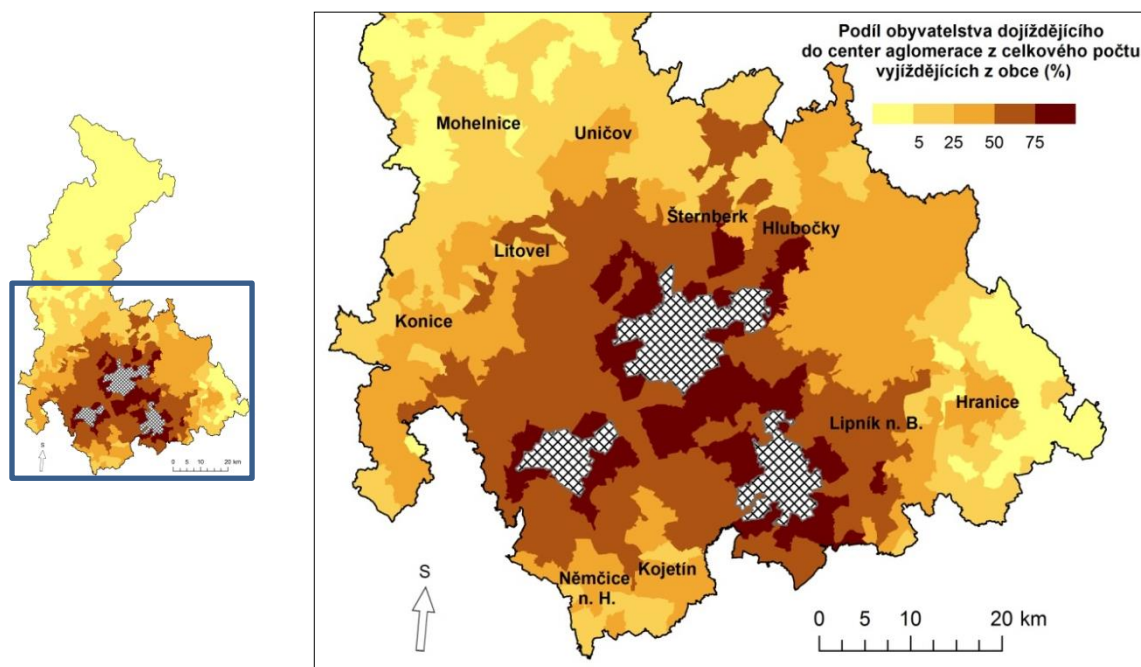

Obr. 7: Denní dojížděka do zaměstnání do jádra aglomerace k zaměstnanému obyvatelstvu v obcích.

Ukazatel podílu denních pracovních migrantů je ale zapotřebí doplnit ještě o jednu charakteristiku, protože nejsou podchyceny obce, které mají rovněž významný interakční potenciál s jádrem, ale disponují dostatečnou základnou pracovních míst (takže hodnoty prvního ukazatele nejsou dostatečně vysoké). Proto k prokázání interakcí k centrům aglomerace i u těchto obcí aplikujeme indikátor vyjadřující podíl migrantů do jádra z celkového počtu migrantů, čili přesněji podíl sumy denně dojíždějících do zaměstnání do center aglomerace z celkového počtu denně vyjíždějících z obce.

Hodnota ukazatele pro zahrnutí obcí do aglomerace byla nastavena na 50 %. Výsledky (obr. 8) zčásti korespondují s výsledky předchozími, ale doplňují území o města Šternberk, Litovel nebo Lipník nad Bečvou, která disponují pracovními příležitostmi, takže podíl vyjíždějících za práci ze zaměstnaného obyvatelstva je nízký, nicméně pokud lidé vyjíždí, tak právě do Olomouce, Prostějova

nebo Přerova. Ve prospěch těchto tří měst pak hovoří i intenzivní dojíždka za službami do jader aglomerace, byť se nejedná většinou o interakce denní.

Obr. 8: Denně dojíždějící do zaměstnání do jádra aglomerace z celkového počtu vyjíždějících z obce.

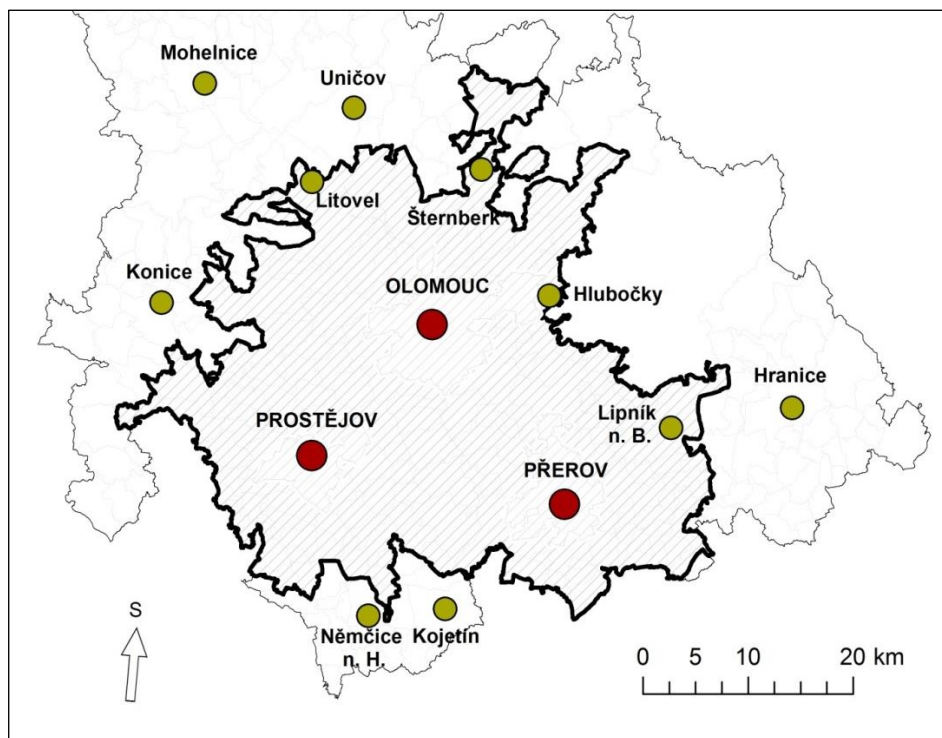
3.5 Aglomerace – ZÓNA A

Jak jsme již uvedli v metodické části, navrhujeme zónování vymezeného aglomeračního potenciálu a na tomto místě představíme první zónu, tedy zónu A. Představuje ji nejtěsnější zázemí tří aglomeračních center, čili oblast s nejintenzivnějšími interakcemi s jádrem. Byly do ní zahrnuty všechny obce, které splňují alespoň jeden z ukazatelů denní pracovní migrace uvedených v předchozí podkapitole, tj. alespoň 25% podíl zaměstnaných vyjíždějících do jader nebo minimálně 50% podíl pracovních migrantů směřujících do jader z celkového počtu denních migrantů.

Takto vymezená zóna zahrnuje pochopitelně všechna tři centra – Olomouc, Prostějov, Přerov s počtem obyvatel 190,2 tis. a dále celkem 169 obcí s počtem obyvatel 173,5 tis. (dle SLDB 2011). Celkem tedy v zóně A žije přibližně 363,7 tis. obyvatel. Mezi další významná střediska, která jsou v tomto území zastoupena, patří města Šternberk, Litovel, Lipník nad Bečvou, Lutín nebo obec Hlubočky.

Opomeneme-li města s počtem obyvatel nad 10 tis. (Olomouc, Prostějov, Přerov a Šternberk), pak nejvíc populace žije v obcích o velikosti 1-5 tis. obyvatel (celkem 55 obcí s dohromady více než 95 tis. obyv.), obyvatelstvo v ostatních velikostních kategoriích obcí je pak rozloženo poměrně rovnoměrně – obce do 500 obyv.: 72 obcí a 20,7 tis. obyv., obce 0,5-1 tis. obyv.: 39 obcí a 25,6 tis. obyv., obce o velikosti 5-10 tis.: 2 (Litovel, Lipník nad Bečvou) a 18,2 tis. obyv.

Geograficky je aglomerační zóna A celkem rovnoměrně rozložena okolo trojúhelníku Olomouc-Prostějov-Přerov (viz obr. 9), ale nezahrnuje významné středisko Hranice na východě, těsně kritéria nesplňují obce s pověřeným obecním úřadem Němčice na Hané, Kojetín na jihu, město Konice na západě nebo Uničovsko na severu.

Obr. 9: Středomoravská aglomerace – zóna A

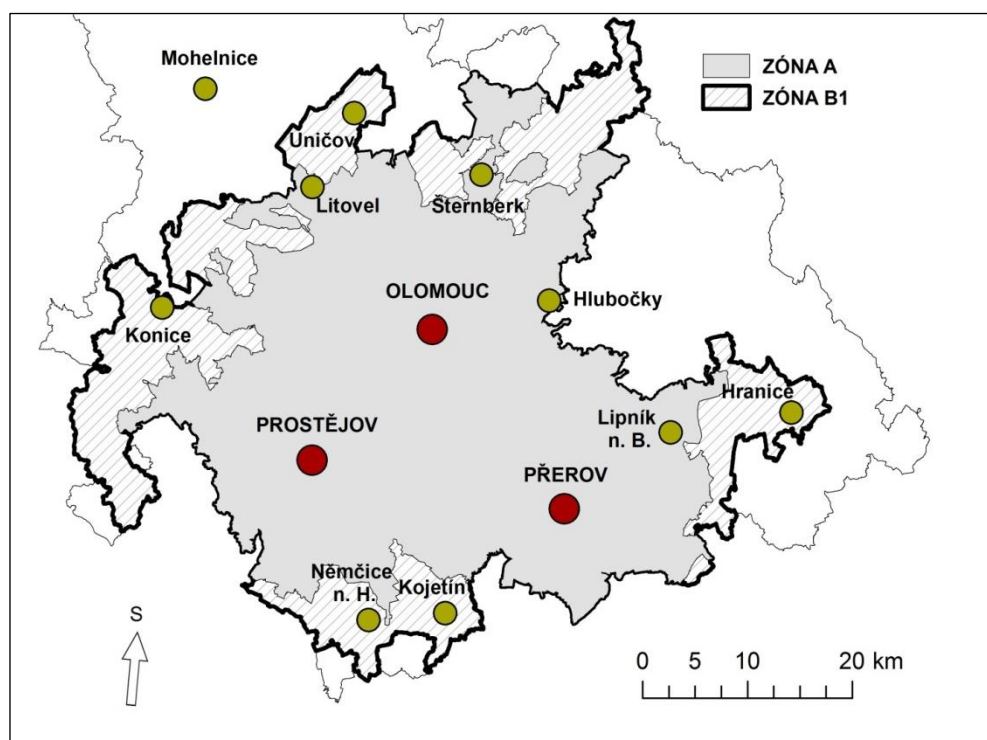
3.6 Aglomerace – ZÓNA B1

Jak jsme již zmínili výše, některá z významných krajských regionálních center nesplňují kritéria pro zahrnutí do aglomerační zóny A. Ukazuje se, že to může být nevýhodné, protože oblast mezi Lipníkem nad Bečvou a Hranicemi a dále pak Uničov a jeho zázemí jsou v Politice územního rozvoje i v krajských Zásadách územního rozvoje jasně definovány jako rozvojové plochy. Proto pro případnou implementaci významných, např. infrastrukturních projektů v rámci strategie ITI Středomoravské aglomerace, navrhujeme rozšíření zóny A.

Rozšíření můžeme provést prostým snížením kritických hodnot ukazatelů o denní pracovní dojíždě pro zahrnutí obcí do aglomerace, dokonce postačí snížit kritickou mez podílu denních pracovních migrantů z obce dojíždějících do center aglomerace z celkového objemu denních migrantů (vyjíždějících z obce) z původních 50 na 25 %. Sice už ve výsledku nedostaneme oblast s těmi nejintenzivnějšími interakcemi zázemí-jádro, přesto se jedná o území s vysokou mírou těchto interakcí.

Díky tomu se k zóně A připojí Uničovsko, zázemí Šternberka, Hranice a jejich zázemí směrem na Lipník, Kojetín a Němčice na Hané, ale i Konicko, u kterého se projeví přirozená spádovost zdejších

obyvatel za prací do Olomouce, resp. Prostějova, protože se v okolí Konice jiné významné centrum nenachází. Navíc je zde nedostatek pracovních příležitostí, a zčásti se jedná o oblast tzv. vnitřních periferií ČR s nepříznivými demografickými nebo ekonomickými ukazateli.

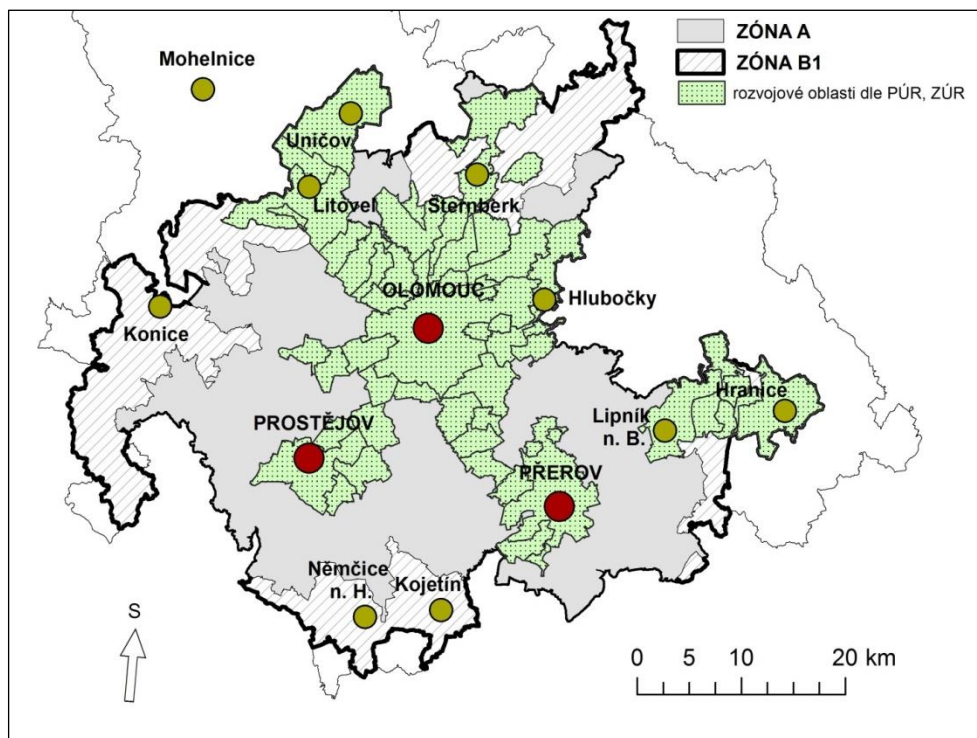
Obr. 10: Středomoravská aglomerace – zóna A+B1

Počet obcí v aglomeraci nám díky tomu vzroste z původních 169+3 na celkem 230+3 a počet obyvatel z původních 363,7 tis. na 437,5 tis. (ve struktuře 190,2 tis. obyv. jádro a 247,3 tis. zázemí). Počet obyvatel vzrostl ve všech velikostních kategoriích obcí, přehled uvádí tabulka č. 3 v závěrečné části studie.

Na obr. 11 je konfrontována vymezená zóna A a B1 s rozvojovými plochami, které jsou definovány ve strategických dokumentech politika územního rozvoje, resp. zásady územního rozvoje. Je z něj zřejmé, že prakticky 90 % rozvojových ploch leží v navrhované aglomerační zóně A a díky snížení kriteriálních mezí pro vymezení zóny B1 dostáváme i zbylých 10 % (oblast Uničova a Hranic), tedy všechny, v rámci aglomerace.

Potenciální rozšíření zóny A o území uvedená výše s sebou pochopitelně nese řadu výhod i úskalí. Nesporným plusem je zahrnutí pro kraj významných lokalit s potenciálem pro rozvoj do areálu aglomerace. Díky tomu se při vhodně nastavené strategii rozvoje ITI územního celku Středomoravské aglomerace mohou protnout zájmy Olomouckého kraje se záměry velkých měst zahrnutých v ITI, mohla by tak být usnadněna regionální rozvojová politika a implementace významných projektů. Na druhou stranu je potřeba si uvědomit, že se do aglomerace dostaly i lokality vykazující perifernost (část Konicka, Protivanovska). Díky tomu je i kompaktní a spojitý území velmi silně heterogenní po

stránce charakteristik demografických, sociálních, ekonomických, ale i environmentálních, infrastrukturních atd. Ale na druhou stranu tato fakta mohou být hodnocena i pozitivně, prostřednictvím ITI se budou moci rozvíjet, zejména v návaznosti na velké projekty realizovaných aglomerací, protože jejich výsledky budou mít celorepublikový i vyšší význam.

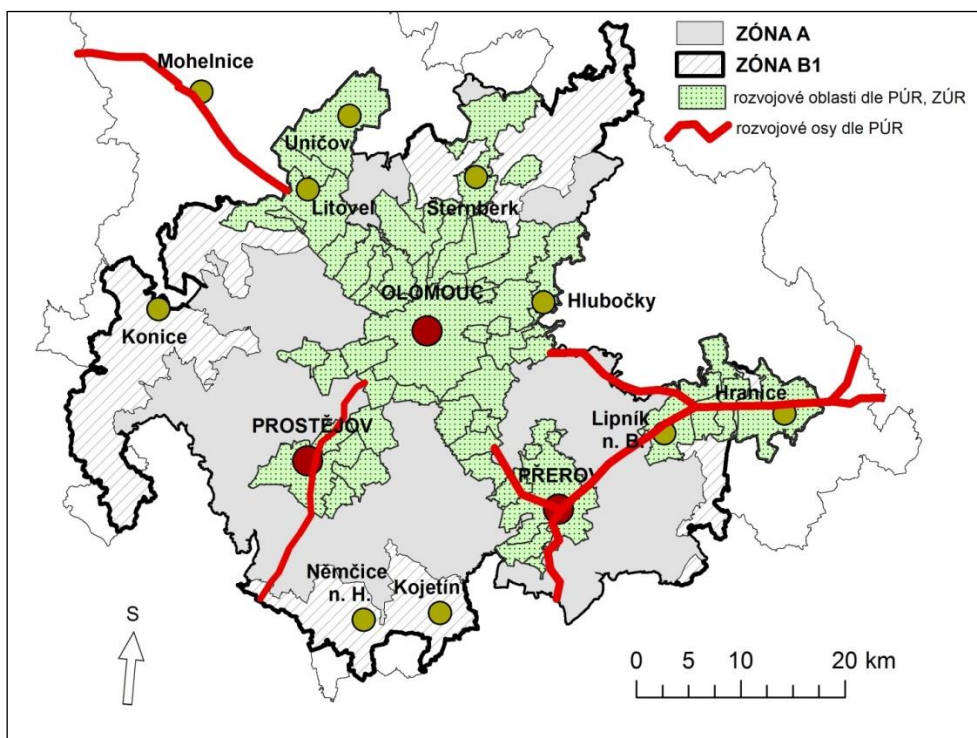
Obr. 11: Středomoravská aglomerace v porovnání s rozvojovými plochami definovanými v PÚR a ZÚR.

3.7 Aglomerace – ZÓNA B2

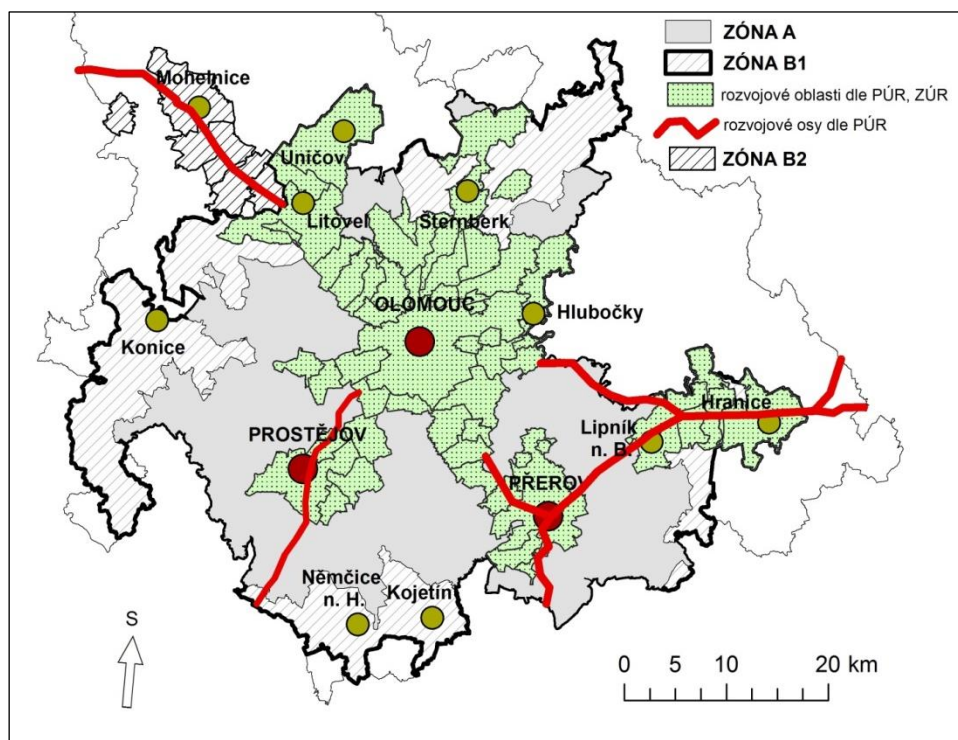
Pokud jsme se detailně věnovali potenciálním rozvojovým plochám a částečně jsme vymezování aglomeraci přizpůsobili tomu, aby do ní byly zahrnuty, nesmíme opomenout ani rozvojové osy, a to zejména ty celorepublikového významu, které jsou popsány v Politice územního rozvoje. Jejich vztah, resp. směr vzhledem k vymezeným aglomeračním zónám A, B1 je schematicky zachycen na obr. 12. Z něj je zřejmé, že námi vymezené území perfektně zahrnuje i rozvojové osy ve směru Olomouc-Prostějov-a dále směrem Brno; Olomouc-Prostějov-a dále Zlín; Olomouc-Hranice-a dále Ostrava nebo Přerov-Lipník nad Bečvou-Hranice. Zahrnuje i krajskou rozvojovou osu ze Zásad územního rozvoje z Olomouce směrem na Šternberk.

Jediným problematickým momentem tak je osa rozvoje Olomouc-Litovel-Mohelnice směrem dál do východních Čech. Na první pohled by se mohlo zdát, že není nezbytné uvažovat o Mohelnici, která je vzdálena přibližně 35 km od krajského města Olomouce (časově zhruba 25 min. osobním automobilem), jako o součásti aglomerace. Nicméně v její prospěch hovoří významný absolutní tok denních pracovních migrantů do jádra aglomerace (přes 200 osob) i poměrně významná průmyslová zóna s významnými zaměstnavateli. Proto se jeví pro možnost implementace určitých projektů

v rámci ITI, např. zaměřených na podporu moderních technologií apod., jako výhodné Mohelnicko do aglomerace zahrnout. Proto navrhujeme rozšíření o zónu B2, která je vymezena vlastně jednoduše podél rozvojové osy směřující z Olomouce na Mohelnici (viz obr. 13).

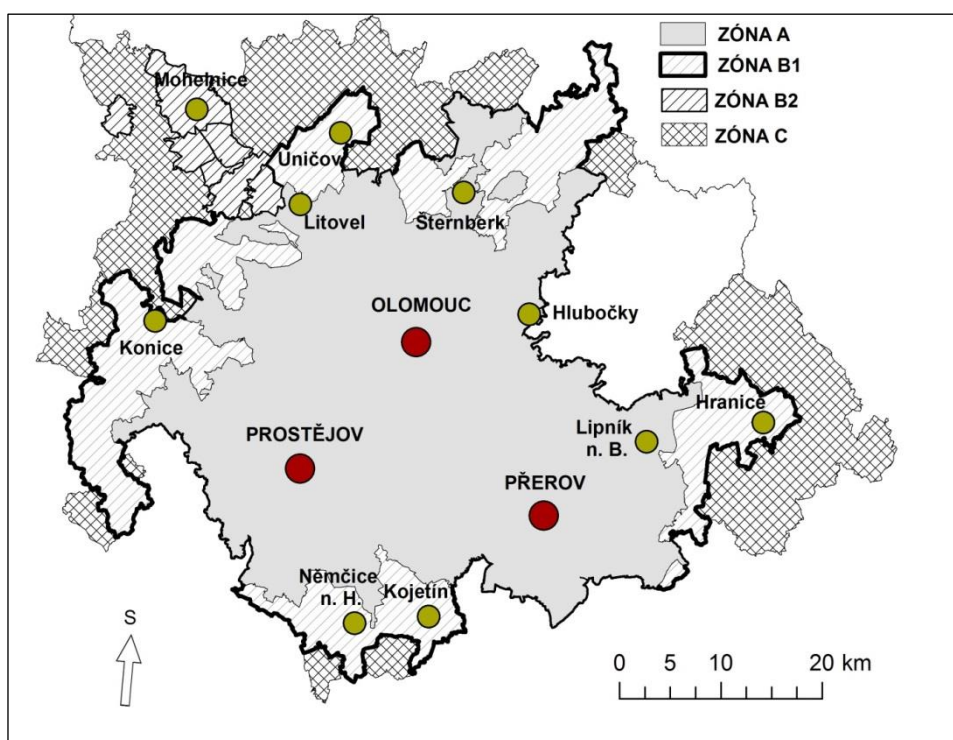
Obr. 12: Středomoravská aglomerace v porovnání s rozvojovými osami definovanými v PÚR a ZÚR.

Obr. 13: Středomoravská aglomerace se zónami A, B1 a B2 s rozvojovými plochami a osami.

3.8 Aglomerace – ZÓNA C

Pokud se bude v rámci strategie ITI Středomoravské aglomerace uvažovat o projektech zaměřených na oblast školství, sociální služby apod., je její vymezení po jednotlivých obcích poněkud nevýhodné. Je to z toho důvodu, podstatná část obyvatel v menších obcích využívá styku se státní, veřejnou správou apod., úřadů v rámci obcí s rozšířenou působností. Podobně obyvatelstvo vázané na sociální služby, v menších regionech se odehrává i denní migrace školáků atd. Právě pro případné realizování takto tematicky zaměřených projektů by se mohlo území aglomerace hypoteticky rozšířit do hranic správních obvodů obcí s rozšířenou působností (zóna C, viz obr. 14).

Obr. 14: Středomoravská aglomerace se zónami A, B1, B2 a C.

Tab. č. 3: Velikostní kategorie obcí a počty obyvatel v jednotlivých zónách

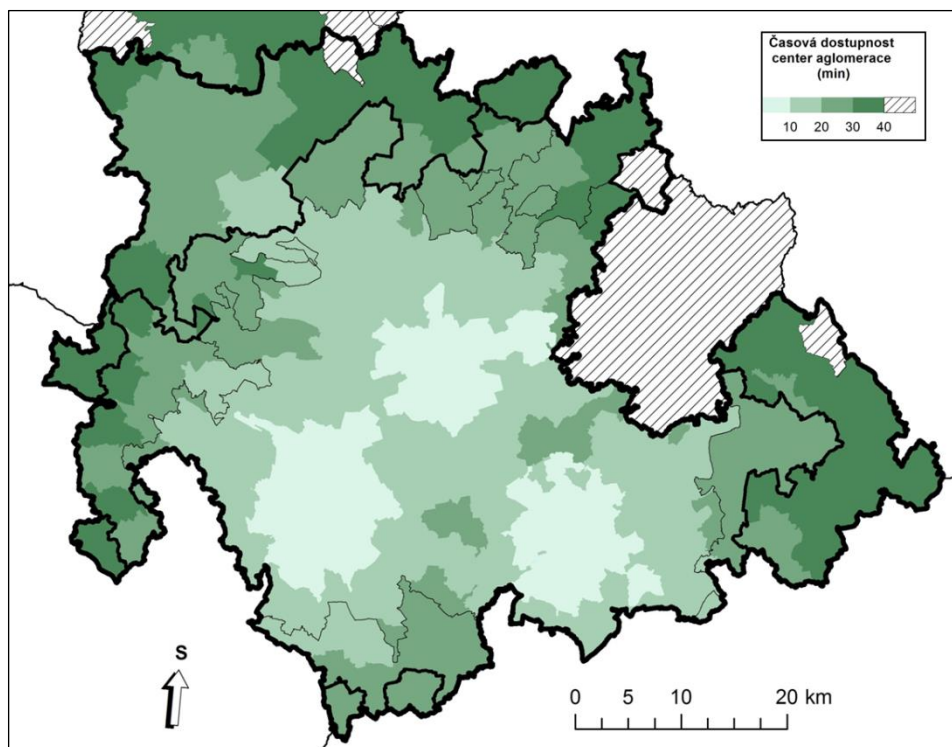
Velikostní kategorie obcí (počet obyv.)	Počet obcí zóna A	Počet obcí zóny A + B1	Počet obcí zóny A + B + C
	Počet obyvatel zóny A (tis.)	Počet obyvatel zóny A + B1 (tis.)	Počet obyvatel A + B + C (tis.)
0 – 500	72	102	148
	20,7	29,8	42,3
501 – 1 000	39	60	76
	25,6	39,7	50,7
1 001 – 5 000	55	62	76
	95,3	108,6	131,3
5 001 – 10 000	2	3	4
	18,2	24,6	34,2
nad 10 000	4	6	6
	203,7	234,5	234,5

4. Kvalitativní ukazatele k vymezení Olomoucké aglomerace

V této části studie se pokusíme o další argumentaci podporující vymezené aglomerační areály v předchozí kapitole. Konkrétně se bude jednat dostupnost z obcí zázemí do center aglomerace, dále se podíváme na vybrané struktury populace, především úroveň vzdělanosti (zaměříme se na vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo a syntetický ukazatel zaměstnanosti) a vhodným ukazatelem rozvinutosti regionu je také podíl zaměstnaných v high-tech sektoru. Ten je definován jako kombinace ekonomických činností produkujících výrobky a poskytujících služby používající ve velké míře vyspělé technologie. High-tech odvětví představuje souhrnné označení ekonomických činností, které se zabývají výrobou produktů, procesů, technologií či poskytováním služeb vysoce náročných na nejnovější a nejvyspělejší technologie.

4.1 Časová dostupnost jádra aglomerace

Za časovou dostupnost aglomeračních center považujeme čas strávený jízdou osobním automobilem z obce do nejbližšího centra aglomerace (Olomouce, Prostějova nebo Přerova; obecní úřad-magistrát). Uvažujeme dostupnost osobním automobilem (data podle plánovače tras portálu mapy.cz), protože městské hromadné dopravy obsluhují sídla mimo administrativní hranice města jen výjimečně a dostupnost veřejnou dopravou může zkreslovat (počet spojů za den, přesedání, obsluhování obcí autobusem, resp. vlakem atd.).

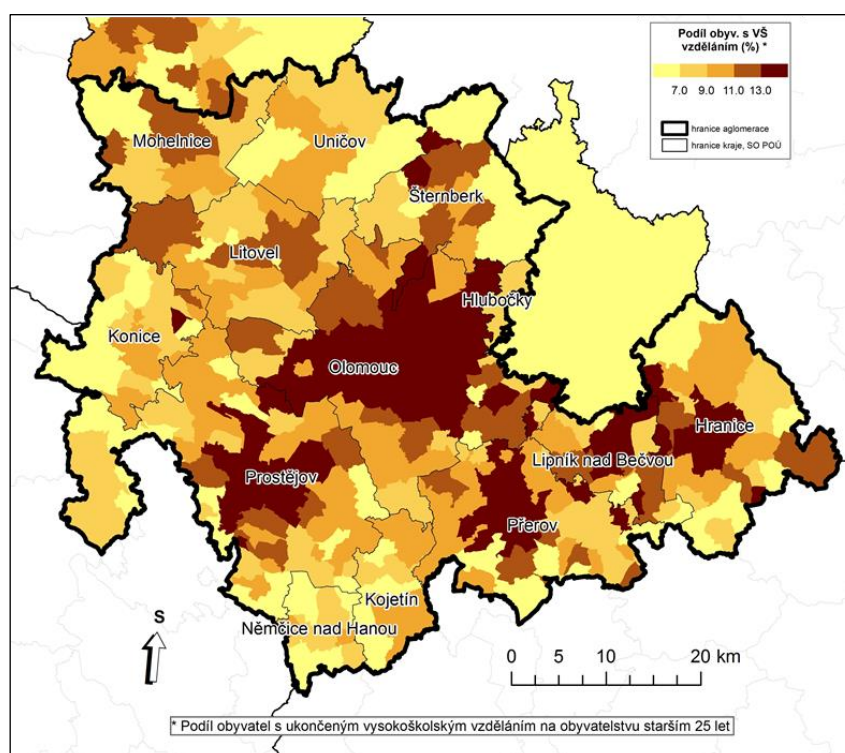
Obr. 15: Dostupnost aglomeračních jader z obcí automobilovou dopravou.

Podíváme-li se na grafickou prezentaci dat o dostupnosti (obr. 15) je na první pohled zřejmé, že prakticky ze všech obcí zóny A je možné se dostat do jednoho z jader do 20 minut. I pro zónu B je

situace celkem příznivá, dojezdové časy s výjimkou severovýchodního výběžku Šternberska nepřesahují půl hodiny. I tyto skutečnosti potvrzují korektnost vymezených zón A, B.

4.2 Ukazatele vzdělanosti

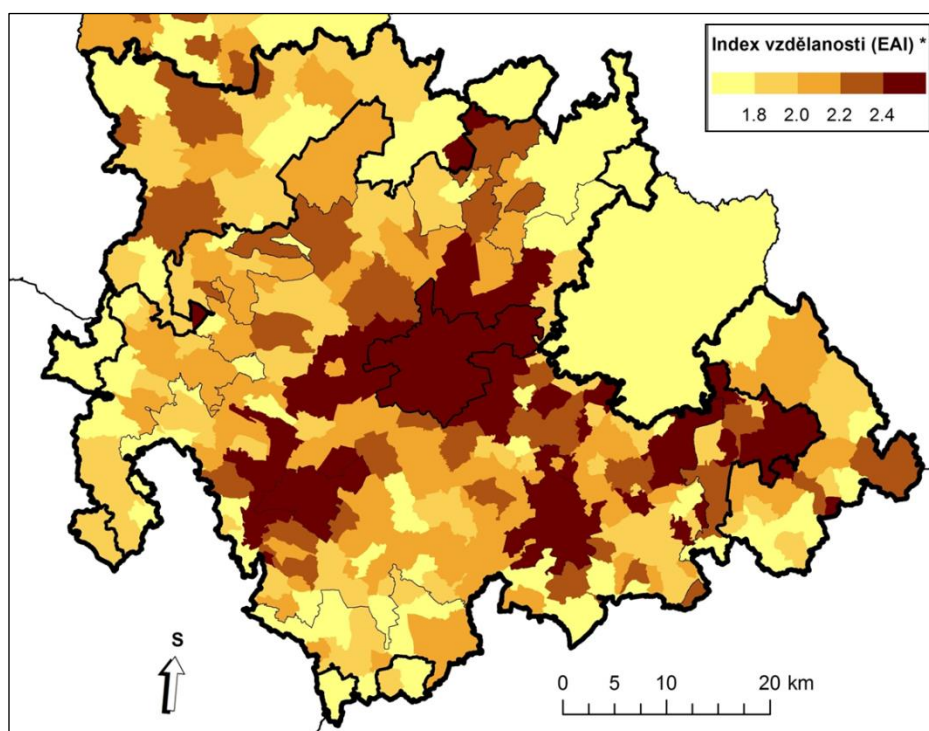
Zaměříme se nyní na jedny z nejdůležitějších kvalitativních znaků struktury obyvatelstva, a to na jeho vzdělanost. Obr. 16 potvrzuje předpoklady o vyšší úrovni vzdělanosti, měřené podílem vysokoškoláků, v jádrech aglomerace a blízkém zázemí. Ale například i Hranicko tvoří na mapce tmavý ostrov a podporuje tak své zařazení alespoň do aglomerační zóny B, stejně jako zázemí Šternberka nebo Litovle, ale na rozdíl od Kojetína, Námčic na Hané nebo Konice, jejichž problémy jsme rozebrali dříve.

Obr. 16: Podíl VŠ vzdělaného obyvatelstva.

K velmi podobným závěrům dospějeme i v případě analyzování syntetického ukazatele nezaměstnanosti. Jeho výhodou je to, že pomocí jednoho vypočítaného koeficientu můžeme porovnávat území (regiony, obce) podle zastoupení obyvatelstva v jednotlivých kategoriích podle vzdělání. Přitom se vše kategoriím přiřazují váhy (vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo – váha 4; středoškolské s maturitou – 3; středoškolské bez maturity – 2; obyvatelstvo se základním nebo neukončeným vzděláním – váha 1).

A výsledky (obr. 17) opět hovoří ve prospěch (kromě jádra) měst Hranice, Lipník nad Bečvou, Šternberk, Litovel a částečně i Mohelnice. Kromě vzdělanosti si kvalitativní ukazatele doplníme ještě o charakteristiku zaměstnanosti v high-tech sektorech.

Obr. 17: Syntetický ukazatel vzdělanosti obyvatelstva.

4.3 High-tech odvětví

Na začátku je potřeba uvést, že vymezení high-tech sektoru je v souladu s metodikou Eurostatu. Podnikatelské subjekty jsou přiřazovány k jednotlivým odvětvím na základě hlavní (převažující) činnosti podle Klasifikace ekonomických činností CZ-NACE. V návaznosti na tuto klasifikaci člení ČSÚ činnosti high-tech sektoru do dvou hlavních kategorií:

- *High-tech zpracovatelský průmysl*
- *High-tech služby*

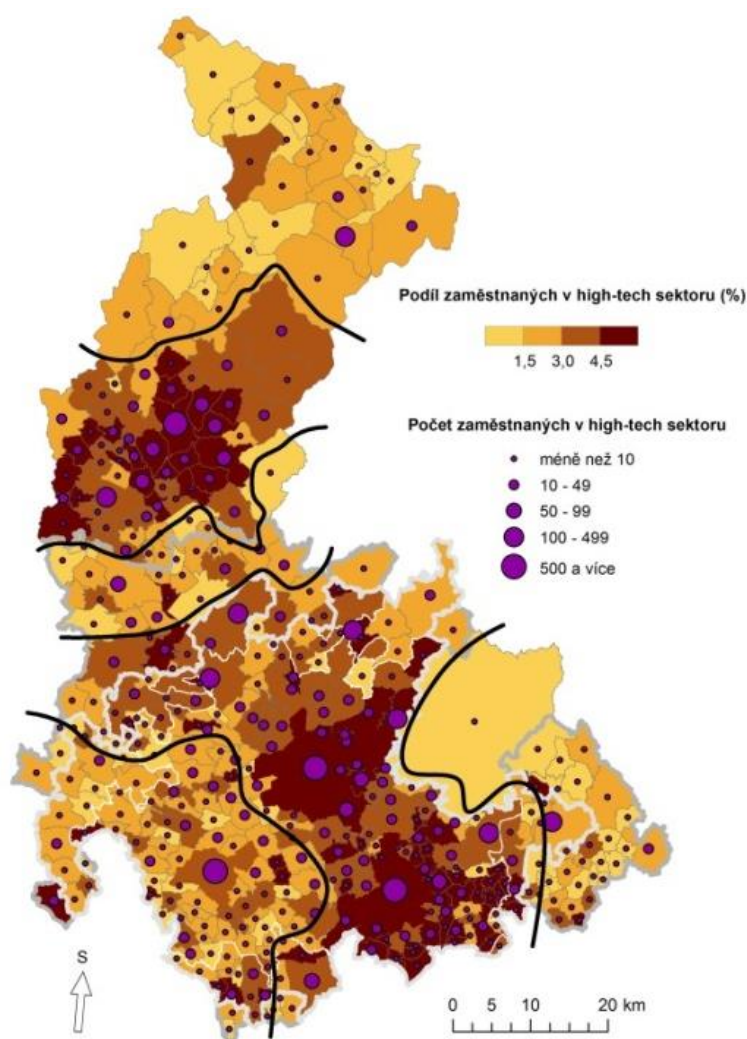
High-tech zpracovatelský průmysl zahrnuje výrobu farmaceutických výrobků a přípravků, počítačů a elektronických součástek, spotřební elektroniky a optických přístrojů, měřících, zkušebních, navigačních, léčebných přístrojů, letadel a jejich motorů, kosmických lodí a jejich zařízení.

High-tech služby zahrnují především audiovizuální a informační činnosti, činnosti v oblasti ICT a výzkum a vývoj. Seznam ekonomických činností high-tech sektoru (dle klasifikace CZ-NACE): do high-tech sektoru se zařazují všechny ekonomické subjekty podnikatelského sektoru (právníké i fyzické osoby), jejichž převažující ekonomická činnost patří do následujících oddílů, skupin a tříd CZ-NACE: 1. High-tech zpracovatelský průmysl: *výroba farmaceutických výrobků a přípravků; výroba*

základních farmaceutických výrobků; výroba farmaceutických přípravků; výroba počítačů a elektronických součástek; výroba elektronických součástek a desek; výroba počítačů a periferních zařízení; výroba spotřební elektroniky a optických přístrojů; výroba komunikačních zařízení; výroba spotřební elektroniky; výroba optických a fotografických přístrojů; výroba magnetických a optických medií; výroba měřících, zkušebních, navigačních a léčebných přístrojů; výroba měřících, zkušebních a navigačních přístrojů; výroba časoměrných přístrojů; výroba ozařovacích, elektroléčebných a elektroterapeutických přístrojů; výroba letadel a jejich motorů, kosmických lodí a souvisejících zařízení.

2. High-tech služby: *audiovizuální a informační činnosti; činnosti v oblasti filmů, videozáznamů a televizních programů, pořizování zvukových nahrávek a hudební vydavatelské činnosti; tvorba programů a vysílání; informační činnosti; činnosti v oblasti ICT; telekomunikační činnosti; IT činnosti; výzkum a vývoj; výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd; výzkum a vývoj v oblasti společenských a humanitních věd.*

Obr. 18 prezentuje podíl zaměstnaných v high-tech sektoru a vyjadřuje jednoznačně inovační a rozvojový potenciál zejména v ose Přerov, Olomouc, Litovel. Hodnoty tohoto ukazatele opět hovoří ve prospěch Hranic a Lipníku nad Bečvou, o něco méně pak v případě Mohelnice. Poměrně překvapujícím zjištěním je i nízký podíl zaměstnaných v high-tech na Prostějovsku.

Obr. 18: zaměstnanost v high-tech sektorech.

5. Shrnutí

Cílem studie bylo vymezení Středomoravské aglomerace na základě široké škály ukazatelů – jak kvalitativního, tak kvantitativního charakteru. Díky interakcím mezi jednotlivými obcemi a jádrem aglomerace, které chápeme jako polycentrické (troj jaderné – Olomouc, Prostějov a Přerov), se podařilo vymezit tři zóny aglomerace (A, B1, B2) přičemž naše doporučení směřuje k vymezení v rozsahu až po zónu B2. Diskutována byla i možnost širšího vymezení až do úrovně obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem pro případně realizace projektů zaměřených na školství, sociální služby pod. Nicméně pro potřeby další strategie rozvoje ITI územního celku Středomoravské aglomerace se kloníme k vymezení aglomerace v zónách a+B1+B2, jakožto k území, které syntetizuje všechny zásady rozvoje dle dokumentů strategické povahy a plní kritéria silných interakčních vazeb a zároveň plní i většinu ukazatelů kvalitativních.